

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
GEOGRAFIA SOCIAL

Coordinació: SOLÍS SOLÍS, JUAN MANUEL

Any acadèmic 2021-22

Informació general de l'assignatura

Denominació	GEOGRAFIA SOCIAL			
Codi	100052			
Semestre d'impartició	2N Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Doble titulació: Grau en Geografia i Grau en Turisme	2	OBLIGATÒRIA	Presencial
	Grau en Geografia	2	OBLIGATÒRIA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRALAB	PRAULA	TEORIA
	Nombre de crèdits	0.2	1.8	4
	Nombre de grups	1	1	1
Coordinació	SOLÍS SOLÍS, JUAN MANUEL			
Departament/s	GEOGRAFIA I SOCIOLOGIA			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	Classes presencial (a l'aula o on-line): 60 hores Treball autònom de l'alumnat: 90 hores			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Català i, eventualment, en anglès			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
SOLÍS SOLÍS, JUAN MANUEL	juanma.solis@udl.cat	6	

Informació complementària de l'assignatura

L'assignatura conté una triple dimensió, geogràfica, social i històrica. D'una banda planteja analitzar les complexes relacions existents entre les societats humanes i els territoris on habiten. En aquest sentit, es parteix de l'espai com a factor de segregació social per estudiar com les diferències socials contribueixen també a perpetuar les diferències territorials. Per aquest motiu l'assignatura pren com a marc d'estudi preferent la ciutat, l'espai on les contradiccions de les estructures socials es mostren amb major intensitat. D'altra banda, també té en compte la dimensió temporal, la història, com a element clau tant a entendre els canvis socials com la mateixa evolució de les ciutats.

Objectius acadèmics de l'assignatura

Objectius:

- Conèixer i aplicar els principals conceptes i mètodes per a l'anàlisi territorial de les estructures socials
- Reflexionar sobre les relacions que s'estableixen entre diversitat social i segregació espacial
- Entendre la dimensió diacrònica dels processos de diferenciació social de l'espai urbà
- Comprendre la creixent diversitat cultural de les societats occidentals i el seu reflex en l'ús de l'espai urbà
- Elegir lliurement un tema d'anàlisi social de la ciutat, treballar la complexitat del fenomen i proposar possibles vies de solució
- Recollir informació de caire divers, ordenar-la i presentar-la de forma endreçada i comprensible
- Comprendre textos científics i ser capaç de debatre el seu contingut en grup

A partir d'aquests objectius, s'hauran d'assolir els següents **resultats d'aprenentatge**:

- Conèixer els principals conceptes de la geografia humana
- Caracteritzar el desigual repartiment de la riquesa mundial i els principals indicadors de el desenvolupament
- Comprendre la dimensió material, social i subjectiva de l'espai
- Habilitar per a la interrelació i integració de les dades socioeconòmiques
- Identificar els efectes territorials de la globalització econòmica
- Identificar la significació geogràfica de la segregació social i la desigualtat
- Saber identificar la intersecció de la desigualtat de gènere amb altres eixos de desigualtat (edat, classe, raça, sexualitat i identitat / expressió de gènere, diversitat funcional, etc.).

Competències

Competències:

CB3 Capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica

CB4 Poder transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat)

CG2 Identificar els grans conflictes i desigualtats de la societat humana

CG3 Caracteritzar la diversitat espacial dels territoris

CG4 Identificar les principals corrents de pensament geogràfic i social

CE11 Adquirir els hàbits d'anàlisi de les dades geogràfiques per procedir a la seva exposició ordenada i raonada, ja sigui mitjançant una exposició oral o mitjançant un informe escrit

CT2 Adquirir un domini significatiu d'una llengua estrangera, especialment de l'anglès

CT5 Adquirir nocions essencials de el pensament científic

Continguts fonamentals de l'assignatura

1. Introducció

- L'estudi de la Geografia social. Què i per a què és?
- Relació amb altres branques socials: sociologia, ciències polítiques, antropologia ...

2. Espai, poder i dominació

- Espais de dominació
- Espais de resistència
- Formes territorials de control social
- Lectura obligatòria:
 - Bourdieu, P. (1999). "Efectos de lugar" en *La miseria del mundo*, Akal. 119-124.
 - Observatorio Metropolitano de Madrid, (2015) . "Viejas y nuevas periferias en la ciudad neoliberal: seguridad y desigualdad social." Débora Ávila & Sergio García García (Coords.), *Enclaves de riesgo. Gobierno neoliberal, desigualdad y control social* : 127-162.

3. Diferenciació socioespacial

- Segregació i desigualtat en grups minoritaris
- Precarietat i territori: enclavaments, guetos i barris obrers
- Estigma territorial
- CAS D'ESTUDI: El estigma territorial en La Mariola

4. El problema de l'habitatge

- Gentrificació
- Submercats urbans
- Significat social de l'entorn construït
- CAS D'ESTUDI: El problema de la vivienda a través de los movimientos sociales en Lleida (PAH, Mariola en Moviment)

5. Espai públic

- Conceptes. El social i el polític
- Usos i apropiacions
- Lectura obligatòria:

- Hernández Cordero, A. y Aritz Tutor Antón. "Espacio público: entre la dominación y la (s) resistencia (s). Ciutat Vella, Barcelona." *Encrucijadas: Revista Crítica de Ciencias Sociales* 8 (2014): 129-149.
- Solís, J. M. (2019). El gobierno del espacio público en Barcelona. La Plaza Castilla en Ciutat Vella y la Plaza del Verdum en Nou Barris. In *Los contornos del control: un entramado de libertades y represiones* (pp. 157-188). Icaria Editorial.

6. Geografia d'allò comunitari

- Comunitat i veïnat
- Formes de vida: Reproducció social i capital social
- Processos de participació comunitària sobre el territori
- CAS D'ESTUDI: Funcionamiento de los consejos de barrio/zona de la ciudad de Lleida

7. Geografia de gènere

- Gènere i heteropatriarcat
- Sexualitat a la ciutat
 - Homosexualitat a la ciutat
 - Prostitució a la ciutat
- CAS D'ESTUDI: La ciudad vista desde el colectivo LGTBIQ+

8. Geografia de la violència

- Delictes, crim i inseguretat
- Violència simbòlica i violència estructural
- Lectura obligatòria:
 - García, S. (2015). Policías cotidianas. In *Enclaves de riesgo: gobierno neoliberal, desigualdad y control social* (pp. 57-82). Traficantes de Sueños.

Eixos metodològics de l'assignatura

L'assignatura es desenvoluparà a partir de:

1. Classes teòriques amb exposició dels professors.
2. Lectura i comentari de textos (abans de la data de l'comentari ha de lliurar una ressenya esquemàtica i plantejar preguntes sobre el text).
3. Participació en debats proposats per professor / alumnes per compartir informació i desenvolupar la reflexió
3. Seminaris pràctics de diferents tipus. Es desenvoluparan a partir de casos d'estudi que seran tractats a partir de visites a llocs específics de la ciutat de Lleida
4. Sortides de treball de camp. Està previst realitzar dues sortides a Barcelona i una altra ciutat d'Espanya que està per confirmar. Caldrà acordar el dia i la forma en què es faran aquestes sortides.
5. Memòria final de curs. Es preveu la realització d'una memòria que englobi els diferents casos d'estudi. Hi ha de constar: una part descriptiva, un diàleg amb la teoria exposada a classe i un apartat de conclusió de caràcter reflexiu. Serà tutoritzat al llarg de tot el quadrimestre. Aquest treball tindrà un pes important en l'avaluació final.

Pla de desenvolupament de l'assignatura

18 classes teòriques:

- Exposició teòrica dels diferents temes
- Comentaris de lectures o vídeos seleccionats

11 classes de casos pràctics:

- Presentació de casos d'estudi
- Visites in situ i exposició d'afectats
- Anàlisi de documentació, dades i cartografia.

3 sortides de treball de camp:

- Sortides de treball de camp a Barcelona i una altra ciutat espanyola (per definir)

Sistema d'avaluació

La composició de la nota final es realitzarà seguint les següents proporcions:

Participació a classe i seguiment durant el curs: 30% (assistència a classe i seminaris, presentació i comentaris de lectures, participació en debats presencials / online, etc.)

Participació en les sortides i en les activitats que es realitzen fora de l'aula: 25%

Memòria final: 25%

Prova escrita: 20% (comentari de textos, imatges o gràfics relacionats amb els continguts de l'programa)

Bibliografia i recursos d'informació

Alguns manuals de geografia social (no n'hi cap de recent en català o castellà)

Del Casino, V., et al. (2011) *A companion to social geography*, Malden, Wiley-Blackwell.

Gill, Valentine (2001) *Social geographies: space and society*, New York, Prentice Hall.

Hamnett, C., ed. (1996) *Social geography: a reader*, London, Arnold.

Mitchell, D. (2001) *Cultural geography. A critical introduction*, Oxford, Blackwell.

Smith, S. Et al, eds. (2010) *The Sage handbook of social geographies*, Thousand Oaks, Sage.

La dimensió històrica dels estudis sobre la ciutat. Alguns exemples

Bettin, G. (1979) *Los sociólogos de la ciudad*, Barcelona, Gustavo Gili, 1979.

Castells, M. (1983) *La ciudad y las masas. Sociología de los movimientos sociales urbanos*, Madrid, Alianza, 1986.

Davis, M. (2007) *Planeta de ciudades miseria*, Tres Cantos, Foca.

Engels, F. (1845) *La situación de la clase obrera en Inglaterra*, Barcelona, Júcar, 1979.

Harvey, D. (1973) *Urbanismo y desigualdad social*, Madrid, Siglo XXI, 1989.

Harvey, D. (2012) *Ciudades rebeldes: del derecho de la ciudad a la revolución urbana*, Madrid, Akal, 2013.

Park, R. E. (1999) *La ciudad y otros ensayos de ecología urbana*, Barcelona, El Serbal.

Park, R. E.; Burgess, E.t (1925) *The City. Suggestions for Investigation of Human Behavior in the Urban Environment*, Chicago, The University Chicago Press, 1967.

Weber, M. (1921) *La ciudad*, Madrid, La Piqueta, 1987.